

FLEMMING BAATZ KRISTENSEN

På pilgrimsrejse i kirkeåret II

Fra påskedag til sidste søndag i kirkeåret

FLEMMING BAATZ KRISTENSEN

På pilgrimsrejse i kirkeåret II

Fra påskedag til sidste søndag i kirkeåret

LOHSE

Indhold

Forord	9
Anvendte forkortelser.....	II

PÅSKEKREDSSEN II

Påsketiden	15
Påskelørdag	19
Påskedag	28
Anden påskedag	43
1. søndag efter påske	55
2. søndag efter påske	68
3. søndag efter påske	79
Bededag	93
4. søndag efter påske	105
5. søndag efter påske	117
Kristi himmelfarts dag	133
Pinsenovene – ni dage i bøn fra Kristi himmelfarts dag til pinse	147
6. søndag efter påske	151

PINSEKREDSSEN

Pinseaften	167
Pinsedag	168
Anden pinsedag	183
Trinitatistiden	199
Trinitatis søndag	205
1.-3. søndag efter trinitatis	219
1. søndag efter trinitatis	221
2. søndag efter trinitatis	229
3. søndag efter trinitatis	238
Sankt Hans	246

4.-7. søndag efter trinitatis	251
4. søndag efter trinitatis	253
5. søndag efter trinitatis	259
6. søndag efter trinitatis	268
7. søndag efter trinitatis	276
8.-11. søndag efter trinitatis	285
8. søndag efter trinitatis	287
9. søndag efter trinitatis	295
10. søndag efter trinitatis	303
11. søndag efter trinitatis	314
12. søndag efter trinitatis	323
13.-15. søndag efter trinitatis	331
13. søndag efter trinitatis	333
14. søndag efter trinitatis	340
15. søndag efter trinitatis	351
16. søndag efter trinitatis	365
Mikkelsdag	376
17. søndag efter trinitatis	382
18. søndag efter trinitatis	393
19. søndag efter trinitatis	400
20. søndag efter trinitatis	410
21. søndag efter trinitatis	417
Alle helgens dag	425
22. søndag efter trinitatis	441
23. søndag efter trinitatis	451
24. søndag efter trinitatis - sidste søndag i kirkeåret	459
24. søndag efter trinitatis	461
25. søndag efter trinitatis	470
26. søndag efter trinitatis	480
Sidste søndag i kirkeåret	481

REGISTRE

Temaer på kirkeårets søn- og helligdage	495
Oversigt over kirkeårets tekster	501
Emneregister	513
Litteratur	527
Om forfatteren	533

Forord

Hermed følger andet bind af »På pilgrimsrejse i kirkeåret« som en opfølging på bind I, hvis første oplag udkom i 2019.

»Det er jo en opslagsbog.« Sådan har flere læsere af bind I reageret. Og det er lige, hvad det er. En opslagsbog i kirkens tro og lære belyst ud fra kirkeåret og dets håndtering af den kristne tros elementer:

Dette andet bind handler om kirkeårets vigtigste og mest centrale højtid, påsken, som er selve udgangspunktet for og omdrejningspunktet i kirkeåret. Påsken indleder den rigeste og skønneste tid i kirkeåret, påsketiden, som munder ud i pinsen med festen for Helligånden og Guds virke nu. Dermed har kirkeåret ladet os møde Gud som den treenige Gud. Denne åbenbaring indleder kirkeårets anden del og længste periode: trinitatistidens mange søndage sluttende med sidste søndag i kirkeåret.

Når det gælder disse to bøgers tilblivelse, og hvordan man kan bruge dem, henviser jeg til indledningskapitlet i bind I, s. 9-14. Jeg henviser også her til de tre kapitler om kirkeåret, s. 19-59, som også er nyttige at have med sig, når man går i gang med bind II.

En ting, jeg ikke fik nævnt eksplicit i indledningen til bind I, gælder for begge bind:

Når jeg gengiver en bibeltekst sker det ofte i form af citater fra DO1992, men andre gange er det i stedet min egen oversættelse eller parafrase af den pågældende tekst.

Jeg minder også her om de afsnit, der indimellem optræder under overskriften »Til eftertanke«. Det er tekster om forskellige emner, nogle gange vanskelige og for nogle nok kontroversielle emner, som jeg tager op i forbindelse med en søn- eller helligdags tema eller som en yderligere kommentar til en bibeltekst eller et delaspækt i en tekst. Under »Til eftertanke« bringes også en række citater til refleksion og meditation.

Tillad mig også at minde om bønnens betydning på pilgrimsrejsen gennem kirkeåret. Her vil jeg henlede opmærksomheden på bind I, s. 55-59 og de bønner, man kan bede en lørdag aften, en søndag morgen inden gudstjenesten, og når man er kommet hjem fra kirke.

Bind II afsluttes med:

- En samlet oversigt over alle kirkeårets søn- og helligdage med tilhørende temaer og med henvisning til, hvor de behandles.
- Som i bind I bringes »Oversigt over kirkeårets tekster – anført efter Bibelens kronologiske orden« men nu forsynet

med sidehenvisninger til både bind I og II.

- Et udførligt emneregister med vigtige emner med henvisning til hvor disse emner er behandlet i bind I og II.
- En litteraturliste til videre læsning.

De personer og fonde, som jeg i indledningen til bind I rettede en tak til, vil jeg også takke her og til listen føje en tak til min gamle ven helt fra Hirtshalsårene, pastor emer. Niels Jørgen Kobbensmed, som efter pensioneringen fandt tid til at kigge i manus til bind II og kom med gode korrektioner og givende iagttagelser. En tak vil jeg

også rette til Jubilæumsfonden, som, efter at bind I's første oplag gik i trykken, meddelte sin økonomiske støtte til projektet.

Endelig skal der lyde en særlig tak til marketingsassistent Helle Jakobsen for uvurderlig hjælp med at få bøgerne ud over rampen i form af pressemeddelelser, annoncetekster mv. Også en stor tak til forlagsassistent Kirsten Jensen Skjærning, som samvittighedsfuldt har varetaget det meget omfattende arbejde med at sætte sidetal på alle ordene i emneregisteret.

Aarhus, i forfasten 2020

Flemming Baatz Kristensen

PÅSKEKREDSSEN II

Påsketiden

Påsketiden er den fyldigste og skønneste tid i hele kirkeåret! Kristendom er i den grad opstandelseliv og helligåndsliv i korsets kraft! Den kaldes jubeltiden (jf. jubelåret i GT, 3 Mos 25) og halleluja-tiden, fordi dette lovprisningsord anvendes særligt ofte i liturgien og i salmerne i denne tid. Den kaldes også kimetiden. Kirkeritualet fra 1685 forordnede, at der skulle kimes alle søndage mellem påske og pinse. Denne festlige skik bliver dog vistnok kun brugt meget få steder. Den burde på ny italesættes og genindføres.¹

Påsketiden er en særlig tid, hvor selvfølgelig Jesu opstandelse er i fokus, og korset bliver set i opstandelsens lys. Opstandelsen peger tilbage på korset og gør det levende. Og korset peger frem til opstandelsen. De to sider holdes sammen i påsketiden.

Noget andet bemærkelsesværdigt er, at evangelierne i denne periode – bortset fra påskedag og anden påskedag, Ev.I – næsten udelukkende er taget fra Johannesevangeliet og særligt hyppigt fra afskedstalerne (kap. 13-17). Disse ord er talt skærtorsdag aften i nadversalen, altså før Jesu død, men

de forstås rigtigst og bedst i tiden efter. Derfor er det rigtigt at læse disse indholdsrige, meditative johannestekster i påsketiden.

Påsketiden omfatter tiden fra påskedag (påskeaften) frem til pinse. I vores tradition regner vi med tre store højtider, som kirkeåret er bygget op omkring og skal ses ud fra: julen, påsken og pinsen.

De store gamle kirker ser dog påsken og pinsen som så tæt forbundne, at pinsen egentlig ikke betragtes som en selvstændig højtid. Pinsen bliver påskens afslutning og fuldendelse, inden vi går over i trinitatistiden. Pinsen har heller ikke nogen selvstændig forberedelsestid. Til det må dog anføres, at 4. søndag efter påske på en måde tager hul på pinsen. Fra Kristi himmelfarts dag til pinse forbereder vi os til pinse, og 6. søndag efter påske er blevet kaldt pinseadvent og kaldes nogle steder søndag før pinse.

Tiden mellem påske og pinse (påsketiden) omfatter 50 dage. Denne periode blev i den ældste kirke kaldt *pentekoste* (den 50.) eller *quingagesima-tiden* (50-dagestiden). Den blev også kaldt *magna dominica*, altså den store søndag, fordi man betragtede de 50 dage som én lang søndag på 50 dage. Efterhånden blev pentekoste alene navn for

¹ »På søndagene i tiden mellem påske og pinse kimes der efter stedets skik« Se: *Ritualbog – Gudstjenesteordning for Den Danske Folkekirke* (København: Det Kgl. Vajsenhus, 1992), s. 10.

netop den 50. dag og blev dermed ophav til vores ord pinse.

Påsketiden omfatter således syv uger, hvor hver dag modsvarer en dag i den almindelige uge. Den er en »ugeuge« dannet efter ugens mønster. De 50 dages påske er et billede på den evige fred og glæde. Hele perioden frem til pinse er en sejr- og glædestid (i modsætning til fastetiden). Denne jubeltid blev tidligere markeret ved, at man ikke fastede om fredagen, som ellers var normal fastedag (Jesu dødsdag), og at man bad alle bønner stående. I den ortodokse kirke er det stadig skik, at man ikke knæler i påsketiden; pinsedag knæler man igen.

Hos os siger vi for eksempel »1. søndag efter påske«. Nogle vil hellere sige: »1. søndag i påsken« eller »1. søndag i påsketiden« for at understrege, at de 50 dage er én stor påsketid. Men det skaber lidt »rod«, for det, der for os er »1. søndag efter påske«, bliver så til »2. søndag i påsken/påsketiden«, da »1. søndag i påsken/påsketiden« jo er påskedag.

Frem til 1770 fejredes der også påske tredje påskedag. Ved reformationen blev fjerde påskedag og fjerde pinsedag afskaffet.

Inden for 50-dagesperioden markeres også den 40. dag som Kristi himmelfartsdag. I oldkirken og middelalderen var den en af de allerstørste helligdage. Denne dag slukkede man påskelyset (der havde været tændt i påsken som tegn på Jesu opstandelse), men nu slukkede man det som tegn på, at Jesu legemlige nærvær ophørte. Det kan flyttes til døbefonten og tændes ved dåb som et symbolsk udtryk for, at dåb og

opstandelse hører sammen. Denne skik er i vor tid blevet genoptaget også i nogle lutherske kirker, men vist ikke i folkekirken. Påskelyset er en almindelig skik i den katolske kirke og i den anglikanske kirke.

På denne måde kan vi altså både tale om påsketidens 40-dagesperiode frem til Kristi himmelfarts dag og 50-dagesperioden frem til pinse.

Påsketiden vil videreføre det, vi mødte i fastetiden. Det, der blev begyndt i fastetiden, skal fortsætte i påsketiden og bibringe en fornyelse i opstandelses- og helligåndsliv. Sidst, ved pinsen, kommer Ånden og befæster og fuldkommer sit værk i os.

I Danmark har vi bededag den fjerde fredag efter påske, en unik dansk tradition og kontrastfyldt med en bods- og bededag midt i påsketiden.

Naturen og påsketiden

Påsken er om noget forårets gennembrud. Foråret opleves allerede i fastetiden, hvor den tager livtag med vinteren. Det præger fastetiden, hvor en salme som »Her vil ties, her vil bies« (DDS 557) naturligt hører hjemme. Påsken er dog ikke naturfest og årstidsfest, men forårets komme skaber alligevel billeder og en atmosfære, som Kristi opstandelse kan forkyndes og fejres ind i. Det afspejles i påskesalmerne tydeligst i for eksempel DDS 234-236. Senere i påsketiden begynder sommeren at melde sig, hvilket dog ikke afspejles i de egentlige påskesalmer, men for eksempel vil DDS 722 og 725 egne sig fint. Når påsken falder tidligt, vil DDS 721 og 725 især være velegnede. Pinsen er Helligåndens fest og ikke en dansk

sommerfest, men den danske sommer kan belyse Helligåndens virke, hvad Grundtvig så fornemt gør i »I al sin glans nu stråler solen« (DDS 290).

Påsketidens søn- og helligdage

- Påskedag:
Kristus er opstanden! Proklamationens og sejrens dag.
- Anden påskedag:
Stod han virkelig op fra de døde? Anfægtelsens og sjælesorgens påskedag dagen derpå.
- 1. søndag efter påske:
Påskens ottende dag bekræfter opstandelsen, og vi møder nogle, der har set den opstandne.
- 2. søndag efter påske:
En søndag, der sammenfatter påsken i hyrdebilledet. Den korsfæstede Jesus er den opstandne hyrde.
- 3. søndag efter påske:
Gennem sorg til glæde. Opstandelsen åbner døren ind til fremtiden.
- Bededag:
En fastens »satellitfredag« placeret i påsketiden, og som bryder den for en dag. En dag til bøn og bod for kirken og det danske folk.

- 4. søndag efter påske:
Opstandelsen og Åndens gerning. Pinse lidt før tid.
- 5. søndag efter påske:
Opstandelsen skaber en ny klarhed og åbner døren ind til Gud. Ad den vej går vi ind gennem bønner, og den opstandne Jesus går i forbøn for os.
- Kristi himmelfartsdag:
Kristi tronbestigelsesfest efter hans himmelfart.
- 6. søndag efter påske:
Pinseadvent. Vi beder om Ånden. Vi har brug for Helligånden.
- Pinsedag:
Helligåndens fest. Helligåndens væsen, person og virke i kirken.
- Anden pinsedag:
Helligånden skaber menighed.

En bibeltekst, der sammenfatter påsketiden

»Vore fædres Gud har oprejst Jesus, som I dræbte ved at hænge ham på et træ. Ham har Gud ophøjet til fyrste og frelser ved sin højre hånd for at give Israel omvendelse og syndsforladelse. Og vi er vidner om dette, vi og Helligånden, som Gud har givet dem, der adlyder ham« (ApG 5,30-32).

Påskelørdag

Denne lørdag er ikke helligdag hos os, men en stille dag mellem påskens to dele, skærtorsdag-langfredag og påskedag-anden påskedag. Men i de store kirker i verden og også i lutherske folkekirker i eksempelvis Sverige og Finland er påskelørdag om aftenen, påskeaften, en stor aften, hvor påsken indledes med påskemidnatsmesse. Det knytter til ved den kirkelige tradition, at søndagen begynder lørdag aften ved solnedgang og er inspireret af den jødiske sabbatsfejring, som jo indledes fredag aften ved solnedgang. Vi kender det bedst i forbindelse med julen. Juledag begynder med juleaften, når mørket falder på, og efterhånden er juleaften jo i den folkelige bevidsthed blevet vigtigere end juledag. Denne stærke tradition omkring påskemidnatsmesse har vi ikke hos os ud over i nogle få folkekirker. Vi er mere vant med påskedag og betoner påskemorgen mere end påskeaften.

Denne lørdag varetager følgende ord om Jesus i trosbekendelsen »(...) begravet, nedfaret til dødsriget«, hvilket nok kunne fortjene at blive markeret ved en gudstjeneste. Og Grundtvig opfordrer os sammen med Johannes af Damaskus til at holde denne dag hellig: »Hellighold, Guds vennelag, Herren store hviledag, hvilen efter storm og strid« (DDS 214,4), så hvorfor skulle vi ikke gøre det? Vi får den nok ikke som forordnet helligdag som juleaften, men vi kan da i menigheden forsøge at finde en måde at markere den på.

Påskelørdag har to sider: Dels at Jesus hviler i graven dagen derpå, som ovenfor beskrevet, dels påsken og opstandelsen.

Påskelørdag er dagen oven på dramaet. Jesus ikke alene døde, han kom også i graven og gik til dødsriget. Det hænder, at der denne dag holdes en gudstjeneste, en andagt eller anden form for samling, hvor dagens særlige karakter markeres med læsning af lidelseshistoriens afsnit 23-25 om Jesu legeme, der blev taget ned fra korset, hans begravelse og gravvagten, som

ypperstepræsterne ønskede skulle stå ved hans grav til tredjedagen. Pilatus efterkom deres ønske og satte det kejserlige segl på graven. Man kunne ved en sådan lejlighed synge DDS 214-217, som passer til denne lørdag og rummer mange rigdomme til eftertanke, fordybelse og håb. Man kan gøre det i familien eller blandt venner, eller man kan gøre det i ens personlige påskeandagt/-meditation.

For jøderne var denne lørdag den store glædelige påske-sabbat, omend disciplene sørgede og var fortvivlede over, at de havde mistet deres herre og mester, som var blevet regnet som den forbandede (Gal 3,13).

Jesus i graven minder os om det manifeste og definitive ved døden og dødsrigets skyggetilværelse, som der ikke er forbundet noget håb med, sådan som det er tilfældet i det meste af GT. Jesus er nedfaret til dødsriget (anden trosartikel i den apostolske trosbekendelse, jf. Matt 12,38-40, 12. søndag efter trinitatis, Ev.II). Gravlæggelsen minder os også om, at døden er en fjende (1 Kor 15,26), og at syndens konsekvens er døden (Rom 6,23).

Men der er også et godt budskab til os, der ender i en grav, at Jesus har været der for at hjælpe, gavne og udfri os! Han kom til dødsriget som den sejrende forsoner. Vi er altså ikke alene i graven (Sl 139,8), og vi er på vej med ham til opstandelse. Og det er dér i graven og dødsriget, at opstandelsen begynder, som påskemorgen fører ham ud af graven. Det er evangeliet påskelørdag. Fordi vi kender Kristus, der blev korsfæstet og stod op fra de døde, kan vi med Grundtvig bede om at få hvile og smile ad vores død, når vi når til vores livs aften (DDS 217,3).

Et andet aspekt ved påskeaften markeres om aftenen eller ved midnat. Midnatsmessen påskemat er i mange lande påsketidens centrale gudstjeneste ved siden af påskemorgens messe. Påskemat og påskemorgen dannede også i begyndelsen en eneste gudstjenestehelhed. Påskennattens gudstjeneste var oprindeligt indrettet til at vente på Herrens opstandelse – en *vigilie*, det vil sige en vågegudstjeneste, hvor man oprindeligt sang alle 150 salmer i Salmernes Bog! Efterhånden nøjedes man dog med de salmer, der hører tidebønnen matutin til.

Mange skikke fra dengang lever på forskellig måde stadig i de store kirker i verden.

Vågenatten varetager forventningens store glæde. Indvielsen af den nye ild hører med til denne gudstjeneste. Denne påskeild tjener som symbol på, at det nye liv tændes. I den katolske liturgi bedes denne bøn: »Velsign den nye ild, og lad påskefesten give os en brændende længsel efter dig, så vi engang med lutret sind kan nå frem til festen i det evige lys.« Lysene, som tændes under påskennattens messe, illustrerer, at solen går op, og at dødens mørke viger (1 Joh 2,8b). Derfor blev nadveren fejret i solopgangen. Solen symboliserer den opstandne Herre, og solopgangen symboliserer hans opstandelse fra de døde (DDS 227). Dette morgenperspektiv betyder meget for os og har mange nedslag i vores salmer (f.eks. DDS 223; 224; 230).

De centrale emner ved gudstjenesten påskemat er GT's påskeberetninger, ihukommelsen af Jesu dåb og hændelserne ved graven påskemorgen. Og da opstandelsen og dåben hører sammen, og denne gudstjeneste var stedet, hvor katekumenerne, altså dåbskandidaterne, blev døbt efter at være blevet forberedt i fastetiden, er dåben stadig ved netop denne gudstjeneste meget central og bruges af de allerede døbte til at forny deres forhold til den.²

GT-tekster:

2 Mos 14 eller vers derfra: Vandringen gennem Det Røde Hav som et billede på påskens overgang fra slaveri til frihed og som et billede på dåben.

Dan 3,19-25: De tre venner i ovnen med flammende ild. En fjerde var der og beskyttede dem, en gudssøn, et billede på Jesus, der befrier os fra døden.

2 Mos 12,21-28: Påske som forbigang. Døden besejres ved påskelammets, Jesu, blod og bliver til opstandelse for ham og for os.

² En levende beskrivelse af, hvordan denne påskevigilie blev fejret i Gravkirken i Jerusalem, findes hos Egeria, *Resebrev från det heliga landet* (Skellefteå: Artos & Norma, 2007) og Kyrillos av Jerusalem, *Katekeser* (Skellefteå: Artos, 1992).

Job 19,25-27: Jeg ved, at min løser lever. Et af de få steder i GT, hvor opstandelsestanken slår igennem (16. søndag efter trinitatis, GT.I).

I den klassiske påskenatsliturgi er der 12 læsninger fra GT.

Epistler:

Rom 6,3-11: Døbt til Kristi død og opstandelse (6. søndag efter trinitatis, Ep.I).

2 Tim 2,8-13: Husk på Jesus Kristus, opstået fra de døde. Er vi døde med ham, skal vi også leve med ham (14. søndag efter trinitatis, Ep.II).

Kol 2,6-15: Kristus er den mægtige. Ham tilhører vi gennem dåben (som erstatter omskærelsen) og derfor skal vi leve det nye liv.

Ef 2,1-6: Vi er gjort levende med Kristus og skal leve et nyt liv.

Evangelier:

De fire evangelisters påskeberetninger, som alle er med i vores kirkeår bortset fra Luk 24,1-12.

Introitus:
(ingen)

Psaltersalme:
(Sl 114)

Påskeaftensmesse

Her følger et forslag til en påskeaftensmesse med vægt på at begynde i en langfredagsstemning og markere både fornædrelsen og den begyndelse ophøjelse i nedfarten til dødsriget, hvor opstandelsen begynder. Det sættes sammen med en fornyelse af dåben.

Synes man, at en gudstjeneste ved midnat er for stor en udfordring, kan den holdes tidligere på aftenen, når det er blevet mørkt:

Man træder ind i en mørkelagt kirke, hvor der kun lige akkurat er lys nok til, at man kan læse teksten i salmebogen. Kirken er i langfredagsdragt som symbol på, at Jesus er død og begravet.

Litaniet synges af kor og menighed (DDS 432), og herefter synges DDS 216.

Indledningsord ved præsten – i stil med følgende:

Vi er samlede denne påskeaften for at møde skiftet i påsken: Jesu overgang fra døden til livet, fra mørket til lyset.

Overgangen markeres gennem denne gudstjenestes salmer og tekster, lysets og mørkets symboler, erindringen om vores dåb og nadverens måltid.

I aften/nat forlader vi fasten og går over i påskens tid.

I går, langfredag, fulgte vi med i dramaet: Guds søn, Jesus Kristus, lod sig ofre for vores skyld og blev pint ihjel. Han døde og blev gravlagt.

I dag, påskelørdag, er dagen derpå.

Fredag sidst på eftermiddagen blev han begravet. Nu hviler han i graven. Sorgen er dyb hos de 11 disciple og kvinderne.

At Jesus ligger i graven betyder, at han er i dødsriget.

På den ene side er det udtryk for den ultimative fornedrelse. Guds søn blev begravet og kom i dødsriget!

På den anden side er det begyndelsen på ophøjelsen.

For dér blev han vakt til live i ånden. Dér begynder opstandelsen, og så prædiker han som det første sit sejr-budskab over døden – for de døde, for dem på Noas tid, som var ulydige, som stod Gud imod og ikke ville omvende sig – og vel for alle de døde til alle tider, da tiden jo er ophævet i døden og dødsriget.

Om få sekunder skal vi lytte til budskabet om Kristi nedfart til dødsriget, en af milepælene i Guds handlinger til vores frelse, og som derfor også har fået plads i den apostolske trosbekendelse mellem bekendelsen til hans lidelse og til hans opstandelse.

Første læsning: 1 Pet 3,18-22: »Kristi lidelse, død, nedfart til dødsriget, opstandelse og dåben« (fastelavns søndag, Ep.I)

Salme: DDS 213 (kun nogle vers): »I kvæld blev der banket på Helvedes port«. Mens denne synges, tænder præsten påskelyset, der er placeret på alterringen.

Anden læsning: Når salmen er sunget til ende, går præsten hen til lyset og læser påskeevangeliet: Matt 28,1-10. Herefter følger påskejubelen:

Præsten råber: Kristus er opstanden!

Koret råber: Ja, Han er sandelig opstanden!

Præsten råber: Kristus er opstanden!

Menigheden råber: Ja, Han er sandelig opstanden!

Præsten synger: Kristus er opstanden!

Menigheden synger: Ja, Han er sandelig opstanden!

Salme: DDS 222: »Opstanden er den Herre Krist«. Imens kommer folk i menigheden i aktion: Med flammen fra påskelyset på alteret, tændes nu alle levende lys i stolegavlene og rundt omkring i kirkerummet, og til sidst kommer der fuldt blus på kirkens elektriske lys. Blomster, kalk og disk kommer ind på alteret. Mørkets langfredagskirke er forvandlet til opstandelsens lysende kirke. Mørke bliver til lys!

Tredje læsning: 1 Mos 1,1-5.26-2,2: »Skabelse og nyskabelse ved Guds ord (juledag, GT.IIb; 2. søndag i fasten, GT.II). Læsningen kan indledes med disse ord:

Opstandelsen er Guds nyskabende indgreb, som i betydning og omfang kun kan sammenlignes med skabelsen. Ja, faktisk overgår den skabelsen, for her bliver den døde Guds søn levende for menneskehedens skyld.

Ved opstandelsen skinner lyset i den fortabte verden, og mørket fik ikke og får ikke bugt med det. Lyset fik derimod bugt med mørket og livet med døden.

Salme: Eksempelvis DDS 15,1-3.9-10 eller DDS 235.

Fjerde læsning: 2 Mos 14,15b-31: »Vandringen gennem havet«. Læsningen kan indledes med disse ord:

Påskén er Guds indsats for hele menneskeheden. I dåben bliver den ført ind i det enkelte menneskes liv. Påskén

bliver overført på den døbt, så den døbt deler skæbne med Kristus, dør med ham, begravet med ham ved at stige ned i vandet – eller som vi gør: får vand på os – og opstår med ham, stiger op af vandet med ham for at leve med ham ... på samme måde som israelitterne gik gennem Det Røde Havs vand ud af slaveriet og ud i friheden:

Salme: DDS 452,1-2: »Du folk, som kristne kaldes vil«

5. læsning: Rom 6,3-11: »Døbt til Kristi død og opstandelse« (6. søndag efter trinitatis, Ep.I).

Salme: DDS 452,3-5: »Du folk, som kristne kaldes vil« Herunder flyttes påskelyset hen til døbefonten, og påskens lys bliver dermed dåbens lys.

Er der dåb, kan den placeres her. Hvis ikke italesættes sammenhængen mellem påsken og dåben. Vi mindes om, hvad der skete i vores dåb, og vi får lejlighed til igen som en slags konfirmation at sige ja til de spørgsmål, som der blev sagt ja til, da vi blev døbt. Det sker ved, at menigheden som fællesskab indbydes til at sige ja til dåben på trosbekendelsens spørgsmål, sluttende med konfirmationsspørgsmålet: »Er det din vilje at blive i denne din dåbs pagt indtil din sidste stund?« og efterfulgt af konfirmationsvelsignelsen over menigheden som fællesskab, ikke over den enkelte. Hermed fornyes vores forhold til dåben, og vi bekræfter på ny vores ja til dåben og livet med den korsfæstede og opstandne.

Herefter synges en dåbssalme »Gud, som tændte lys i verden« (Tillæg til Salmebogen 855). Derpå følger nadveren, hvor for eksempel DDS 227 synges under uddelingen, og gudstjenesten afsluttes med for eksempel DDS 217 eller 218.

En symbolrig gudstjeneste, som forkynnder påske og levende-gør den for os ved at forny forholdet til vores dåb.

TIL EFTERTANKE

- Hele vort liv har sin kilde i Kristi herlige og strålende opstandelse påskemat, den strålende nat:
»Denne er opstandelsens dag, lad alle mennesker blive oplyste! Lad os derfor, vi som har erfaret og gennemlevet opstandelsens jubel, vi, som har været med ved Kristi sejr over døden og synden påskemat, lad os bringe denne dybe erfaring, jubelen og glæden med os ud i verden og ud blandt mennesker. Fra da af, fra denne nat, lader vi glæden i vore hjerter præge hver handling, vi foretager; vi lader jubelen lyde i hvert ord, vi udtaler. For overalt, hvor vi færdes blandt mennesker, er vi fra nu af vidner om Kristi opstandelse: Han er sandelig opstanden!«³
- »Alles Herre og Konge ligger som død. Han, som tømmer de dødes grave, lægges i en ny grav. Lyt til sorgen, som rækker ind i himmelen: Da englenes skarer så dig ligge død for vor skyld, vor Frelser, fyldtes de af undren og skjulte ansigtet bag deres vinger. Og hør sejrens jubel: Hvor stor en fryd, hvor fuldkommen en glæde har du ikke bragt dem i dødsriget? Strålende som lynild i dødsrigets mørke dybder!«⁴
- »O død, jeg skal blive din død, din brod skal jeg blive, o dødsrige!«
- »For som Jonas var i bugen på havdyret tre dage og tre nætter, sådan skal Menneskesønnen være i jordens skød tre dage og tre nætter« (Matt 12,40, 12. søndag efter trinitatis, Ev.II).
- »'Riv dette tempel ned, og jeg vil rejse det igen på tre dage.' ... Men det tempel, han talte om, var hans legeme« (Joh 2,19,21).
- »I fred kan jeg lægge mig og sove, for kun du, Herre, lader mig bo i tryghed« (S 14,9).

3 Johannes af Damaskus.

4 Fra den ortodokse kirkes liturgi påskeaften.

- »Mit legeme skal bo i tryghed« (Sl 16,9 hele salmen, anden påskedag, GT.II).
- »Løft jeres hoveder, I porte! Løft jer, I ældgamle døre, så ærens konge kan drage ind« (Sl 24,7, 1. søndag i advent, GT.I).
- »Før min sag og udløs mig. Hold mig i live efter dit ord.«⁵
- »De sørger over ham, som man sørger over en enbåren søn; thi uskyldig blev Herren dræbt.«⁶
- »Fra dødsrigets porte skån min sjæl, o Herre.«⁷
- »Da jeg så ham, faldt jeg ned for hans fødder som død; men han lagde sin højre hånd på mig og sagde: »Frygt ikke! Jeg er den første og den sidste og den, som lever: Jeg var død, og se, jeg lever i evighedernes evigheder, og jeg har nøglerne til dødsriget og dødsriget« (Åb 1,17-18).
- »Lad os vende om til Herren; han har sønderrevet, men han vil helbrede os, han har slået, men vil læge os. Han giver os liv efter to dage, rejser os op på den tredje dag« (Hos 6,1-2).
- »Verdens frelser, frels du os, du, som ved dit tunge kors og ved din opstandelse friede os fra døden«⁸
- »Herren dræber og han gør levende, han sender ned i dødsriget, og han henter op derfra« (1 Sam 2,6).
- »Nu er Menneskesønnen herliggjort, og Gud er herliggjort i ham. Er Gud herliggjort i ham, skal Gud også herliggøre ham i sig, og han skal snart herliggøre ham« (Joh 13,31-32).

5 Ramsing, Benedicte, *Tidebog* (København, Ansgarstiftelsen, 1987), s. 464.

6 Ibid., s. 446.

7 Ibid.

8 Ibid., s. 468.